రాజ్యమేలాలంటే...

పమిడిఘంటం సుబ్రహ్మణ్యం

“[illegible] పోరాడుకుని చస్తేగాని ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యం ఏర్పడదు. అది మోసంద్వారా గావచ్చు, ముక్తి వల్లనూ గావచ్చు; పౌరుషం, ధీరత్వం వల్లనూ గావచ్చు. ప్రాచీన రాజ్యాల మధ్య చిన్న తమాషా అయిన మోసం, యుక్తిగా చేసే యుద్ధం గురించి చెప్పనా రాందాసూ?! అయితే ఇందులో సర్వసంగ పరిత్యాగి అని పేరుగల బుద్ధుని కుటిలత, తంత్రం కూడా మనకు బైటపడుతుంది సుమా!” అని హెచ్చరించాడు గోపాలచక్రవర్తి. అతను తెలుగు,సంస్కృత భాషల్లో పండితుడు. కొంత కాలం కాశీలో చదివాడు, అతని వివరణల్లో కొంత చాదస్తం కనిపిస్తుంది గానీ, అతన్ని మాత్రం ఆప్రాంతంలో రిఫరెన్సుగా వాడుకుంటారు అది ఓ చిన్న గ్రామం గాబట్టి చారిత్రక కథలూ, వేదాంత విషయాలూ, రాజకీయాలూ, లోకాభి రామాయణం ఇష్టమున్న రైతాంగం అంతా అక్కడ జేరుతారు.

“ఇది బౌద్ధ సాంప్రదాయిక కథ”

“సామీ! ఇప్పుడు ఆళ్ళనిగూడ ‘వాంటెడ్ పరుసు’ లిస్టు కిందేశారంటగా” అడిగాడు రాందాసు.

“వాళ్ళనే ఏమిటి అందర్నీ ఆ లిస్టుల్లో వేస్తే ఇంక ఆసమస్యే తల ఎత్తదుగా? అయినా అది అప్రస్తుతం, మన ఈ భరత ఖండంలోని ఉత్తర దిశలో ఒక భాగాన్ని “అజాతశత్రువు” అనే ఓ మహారాజు పాలించేవాడు.

“దరమరాజుకేమైనా దగ్గిర బందువా ఈన?” రాందాసు.

“అబ్బే! వాళ్ళిద్దరికేలాటి సంబంధం లేదు. సుందరమైన రాజమందిరాలతో, విశాలమైన వీధులతో, ఎంతో వైభవంగా అందంగా వుండేది వాళ్ళ రాజధాని. ఈ అజాతశత్రువు అనే రాజు బుద్ధవ్యతిరేకి ‘దేవదత్తుడి’ చేత ప్రోత్సహింపబడి, తండ్రి బింబిసారుడ్నిహతమార్చి ఆ తర్వాత సింహాసనానికి వచ్చాడని బౌద్ధ సాంప్రదాయ చరిత్ర మనకు చెబుతోంది.”

రాందాసు మధ్యలో అడుగుతూ “రాజ్జం కోసం వేల మందిని అతమార్చి లచ్చలాది జనాన్ని జైల్లలో తోసేసి నిల్దొక్కోవటం నయమా? ఒకడో, అరో, అది అన్నగానీ, అయ్యగానీ ఎవుర్నయినా తేనేం సంపి పైకెక్కేయటం నయమంటరా?”

“నేచెప్పేది సంపూర్ణంగా వింటావా లేదా? అట్లా హతమార్చిన వాడు ఆతరువాత పశ్చాత్తప్తుడై బుద్ధదేవుని సన్నిధిలో తన సుఖవైభవాల కోసం తండ్రిని హతమార్చానని, దోషాన్ని అంగీకరించాడని

తెలుస్తుంది."

"అంటే గొప్పని సంపిన సాయిన సాయంత్రానికి గుళ్లోకి పోయిప్పినట్టు"

"అయితే జైన సాంప్రదాయాను సారంగా ఈ అజాతశత్రువు పితృ హంతకుడు కాదనీ - తండ్రి బింబిసారుడ్ని చెరసాలలో బంధించినా గానీ కొడుకైనట్టు వంటి అజాతశత్రువే తన రాజ్య పాలకుడని ప్రకటించాడనీ వుంది. చెరసాలలో బింబిసారుడి రెండవ భార్య చెల్లనా దేవి భక్తితో భర్తనే సేవిస్తోంది. కొడుకు పశ్చాత్తప్తుడై తండ్రిని చెరనుండి విడిపింప

డానికి వస్తోండగా బింబిసారుడు తనను కొడుకు హతమార్చడానికి వస్తున్నాడని తలపోసి సిద్ధంగా వుంచుకున్న విషఘుటికను మింగి చనిపోయాడని తెలుస్తోంది"

"ఈడు మాటికి జైల్లోనూకి, సావనూకి పచ్చాత్తాపం పెకటించటం; మన పోలీస్టోల్లచేత పెజల్ని పావనూకి మనోళ్ళు సానుబూతి పెకటించినట్టుగా వుంది," రాందాసు - ఆవూర్లు పంచాయితీ బోర్డు మెంబరు. కామెంట్ చెయ్యకుండా కుదురుగా కూర్చొని వినడం అతని వల్ల గానిపని.

"ఇదిలావుండగా అజాతశత్రువు రాజ్యానికి సమీప రాజ్యం లిచ్ఛవీరాజ్యం"

"ఈళ్ళ నేనాసామీ లుచ్చాలూ అనేది."

"కాదులే వినవయ్యా! గంగా తీరంలోని రేవు ప్రాంతంలో ఈ లిచ్ఛవులకు, అజాత శత్రువుకూ సమధికారం వుంది. ఒక పర్వత భాగంలో రత్నాలగని బైట పడింది. దానిలో సమభాగం ఇవ్వకుండ లిచ్ఛవులే పూర్తిగా స్వాధీనం చేసుకున్నారు. ఈ కారణంగా వారిరువురు మధ్య యుద్ధం సంభవిస్తుంది. అయితే లిచ్ఛవులు చాలా బలవంతులు, ఐకమత్యం కల్గినవారు, వార్నిఎదిర్చి నిలవడం అజాత శత్రువు లాంటి రాజువల్ల అయ్యేపనిగాదు, అప్పుడు అజాత శత్రువు తన మంత్రియైన 'వత్సకారుడ్ని' పిలిపించి తనకు విజయం లభిస్తుందో లేదో తెలుసుకురమ్మని బుద్ధ భగవానుని వద్దకు పంపుతాడు."

"అయితే బుద్ధు డప్పట్లో జోతిశ్యం కూడ చెప్పేవోడన్న మాట." రాందాసు.

"జ్యోతిష్యం చెప్పలే, మార్గం చెప్పాడు. ఏం చెప్పాడో తెల్సా?"

"ఏవుంది. శాంతిమంతులుగదం. యుద్ధం మానెయ్యండ ఏం! అనుకుంటాడు." రాందాసు.

"అలా చెబితే మనం మళ్ళా ఈ కథ చెప్పుకోవటం దేనికి రాందాసూ. బుద్ధుడు బుద్ధికుటిలతని మనకు చరిత్రకారులు, సూచనప్రాయంగా తెలుపబట్టి మనం ఈ కథలోకి వెళ్ళాల్సిన అగత్యం ఏర్పడింది అవునా? బుద్ధ భగవానుడు అజాత శత్రువు మంత్రియైన వత్సకారుడికి ఏం బోధించాడయ్యా అంటే "ఐకమత్యాన్ని, ఐశ్వర్యాన్ని సాధించి, కఠిన శాసనాలు చేయకుండ పాలిస్తూ, పూర్వ సాంప్రదాయులను అనుసరిస్తూ, మహాత్ములను, స్త్రీలను గౌరవిస్తోన్న బలవంతమైన దేశాన్ని అజాత శత్రువు లాంటి రాజు జయించలేడు. లిచ్ఛలను దానంతోనో, భేదంతోనో తప్ప జయించరాదని"

"ఇది మన శనగారపు శాంతయ్య 'ప్రెయివేటు' చేసినట్టుంది."

"సర్వసంగ పరిత్యాగి అయిన బుద్ధుని సలహా మేరకు ఈ భేద తంత్రాన్ని వుపయోగించి తన మంత్రియైన వత్సకారుడ్ని నిండు సభలో గుండు జేయించి, అవమానించి, లిచ్ఛవుల్ని బలపరిచాడనే నేరం మోపి దేశ బహిష్కారం గావిస్తాడు. వత్సకారుడు కూడా లిచ్ఛవుల్ని కలవాలని బలపరుస్తాడు."

"అంటే మన రాములోరు సీతమ్మర్ని ఎల్లూనకినట్టు"

"అది అలా నాటకం కాదు రాందాసూ"

"నాకు తెల్సులే సామీ దానికత."

"నీవు చెప్పినా వినిపించుకోవు. సరే. ఈ లిచ్ఛవులు వత్సకారుడికి ఆశ్రయం ఇచ్చి, విశ్వాసంతో దగ్గరకు తీస్తారు."

"పక్కలో పావుని పండేసుకున్నామని తెలీక."

"వినుమరి. అక్కడ ఈ వత్సకారుడు మంచిపేరూ, పలుకుబడి, ప్రతిష్ఠ సింపాయించటమే గాకుండ, గొప్ప మంత్రిత్వాన్ని కూడా సంపాదిస్తాడు.

"వార్ని .. మంతిర్ని నమ్ముకోమని ఆల్లకి ఎవురు చెప్పింద్రు సామీ?"

"నాయకులంటే ఈనాడు కాదు రామదాసూ."

నాయకులన్నాక ఎవుడైనా ఎప్పుడైనా ఒకటే. ఆళ్ళ నెక్కిచ్చినోళ్ళని తొక్కేయ

టవే దాని మొదటి లచ్చనం."

"ఇక అవత్సకారుకు విజృంభించి వాళ్ళ ఐకమత్యాన్ని భగ్నంచేసి, వాళ్ళలో అంతః కలహాలు రేపి, ఆదేశంలో అరాచకం సృష్టిస్తాడు. ఈసమయంలో అజాతశత్రువు సైన్యం లిచ్ఛవులపై దండెత్తి విజయం సాధిస్తుంది."

"అంటే ముందే వూసులాడుకుని కరప్స నోళ్ళకు లంచాలు తినేవోళ్ళని పట్టిత్తారు సూకు అట్టగన్నమాట."

"అంతేమరి"

"ఇదేం కతసామీ? బుద్దుకు దాకా ఏయాం. పొలారం సమితి పెసిడెంటు సెంచురావుడు తెల్సునా? ఆడికత ఇంత కంటే బవుసొగ్గా వుంటది. సెప్పేదా?" అడిగాడు రాందాసు.

అందరితో పాటూ ఆయనా 'సరే' అనక తప్పలేదు.

"అయితే సెవుతున్నా—సెంచురావుడు అంటే దశరదుడికి మల్లేనో, రావులోరికి మల్లేనో మారాజుకు మల్లే పుట్టలే. సెంచురావుడి అయ్య సమితి పెశిడెంటూ కాదూ, నాకుమల్లే పంచాయితీ బోర్డు మెంబరు గూడకాదు. ఆడు గుర్ర బగ్గీ తోలేబోడా. వుడు ఆడూ ఆడి బండి ఒకేసారి పోయినయి. అసలు 'పొల్లారం'అంటే తెల్సునా?" అందరికేసి చూశాడు. ఎవరూ సమాధానం చెప్పలే.

"అదేనయ్యా! 'పొలంలేనోడికి పొల్లారం ఆల్లేనోడికి అద్దంకి' అంటారు సూడు. ఆవూరు."

"ఆసామెత ఎలా వచ్చింది రాందాసూ" నవ్వుతూ అడిగాడు చక్రవర్తి,

"ఏవుంది సామీ! పండిసచ్చే పొలంలేదు దున్నిసచ్చే ఎద్దులు లేవు కావాలనోడికి కావాలన్నంత పొలం ఆవూరికి రైలుటేసను శాంద్దారం. ఈ సెంచురావుడు అయ్యసచ్చినాక పిల్లా మేకను అదిరిచ్చుకు తినేవోడు. పెద్దయినాక పెద్దోల్లనీ, పెద్ద పుల్లాటోల్లని బెదిరించుక తినేవోడు. వూరు వూరంతా యీడంటే అడిల్సచ్చేవోళ్ళు, ఈడుబాగా ఎదికినాక ఆ వూరికి ఓ బయం మాత్రం తగ్గింది, అదేవంటే ఈడున్నంత కాలం ఆవూరికి కన్నం దొంగలు రావటం మానేసినారు. ఇళ్ళల్లో సొమ్ము పోతే ఏయింది గాని ఇళ్ళకు కన్నాలు మాత్రం పట్టంలే. ఈడిమీద ఎవురైనా రిపోర్టు ఇద్దామంటే - మొన్న నువు సెప్పినావు సూడు పొటాసియం సైనేట్టు-దాని రుసి తెల్సుకునే యవ్వారం లాగుంటది."

"ఓపాలి పట్టాభిరావయ్యని పీడరీ సేత్తా వుంటాడు పట్నంలో-ఆయన ఈడ్నేవుంటా రోజూ పట్నంపోయి అన్ని కోరట్లో వాదించే గెల్సొత్తావుంటాడు. ఆయినింటి కెల్లిండు ఈ సెంచురావుడు దొంగతనానికి. ఆయసెట్టాంటి పీడరంటే జడ్జీ కల్లెదురుగా వున్న బెంచి గుమాత్తాన్ని గునవంతో పొడిసి గుటుక్కు మనిపించినా, గుక్క తిరక్కసచ్చాడుగాని ఇది అత్యగాదని అర్పి మరీ గెలిపిత్తాడు. ఇగ ఆయన సంపాయిజ్యం చెప్పే బల్లే, భార్యకు బంగారపు తొడుగయితే దోరబంతరాలకి ఎండివూత. ఇల్లు యినువుతో కట్టితే - యినప్పెట్టి ఇందురుడి వోర్జాయిదం... ఇల్లు ఇల్లాంతా యిమానం రేకుతో పరిసిండంటే నమ్ము."

"అంతటి భాగ్యవంతుడింటికెల్లిండు ఈ సెంచురావుడు. ఆయనకి పిల్లాపీసూలేరు. ఆడకూతురొక్కతే వుంది. పీడరేమో పట్నం మెల్లిండు. తలుపు తట్టినాడు మన్రావుడు, ఆయాడకూతురేమో తలుపు తెరిసి ఈడ్ని జూసి బూకంపం వొచ్చినంత కేకేసింది. ఆ ఇంద్రబవనానికి కేకలు ఇనపడే అంత దగ్గిర్లో ఇల్లులేవు. ఆ మెకాల్లు, సేతులూ. నూతికి గుడ్డకట్టి దొరికినంత వూడ్చిండు. ఇంటాయన వోచ్చేంతమటుకు దొంగతనం జరిగి నట్టుగూడా వోరికి తెలవదు. ఆయనొచ్చి నాక ఆఇల్లు అద్దెకి పారేశిండు. అయిదరా బాదు బోయి, ఆడగూకోని ఈడి ఆట కట్టిచ్చిండు. సెంచురావుడికి శిచ్చవెప్పారు. మూడు సంత్సరాలకి అడ్డి వొదిలిపెట్టారు.

పీడరీ పట్టాభి రామయ్య నిళ్ళొదుకోవాలనే వూరంతా అనుకుంది. పోలీసోల్లు ఎప్పుడైతే యీడ్ని పట్టుకున్నారో పాత నేరాల క్కూడా సాచ్చికాలిచ్చినోరున్నారు వూళ్ళో. ఆ నాయాల్లంత కూడ నవగ్రహ కూటమికి బయపడి కొండలెక్కినారు సూడు అట్టా అదిరి సచ్చారనుకో." మంచినీళ్ళకోసం సైగ చేశాడు రామదాసు. పడక్కుర్చీలో కూర్చున్న గోపాల చక్రవర్తి మరచెంబు గ్లాసు అతనివైపుకు పంపాడు. రెండు గ్లాసుల నీళ్ళు గడగడా తాగి మళ్ళీ మొదలెట్టాడు.

"నాగుబావులాటి సెంగు రావుడు నత్త గుల్లకు మల్లే వచ్చిండు. ఆడెంత మంచోడయి వచ్చిండంటే ఈస్వరుడి కోసరవని యిస్వ పెయత్నం జేసిన యాల్టి రావనుడంత మంచోడయి వచ్చిండంటే నమ్మే. కానీ వూల్లో ఎవురూ నమ్మలే ఈడ్ని. వూల్లో లాకొక్కవటానికి రిచ్చాగూడా అద్దెకియ్యలే ఈడికి. కూలిపనికి రానియ్యలే, ముఠావోల్లు కలవనీయలే. ఆడు ఆడి జీవితంలో కూటికి మాడిన రోజులేమైనా వుంటే అయ్యే;"

"పందే సెంబరేదో తెగ సెప్పుతుంటాడు?" అవూరి మాజీ ప్రెశిడెంటు ప్రవేశిస్తూ అడిగాడు.

"మీ పెశిడెంట్ల సంగతేలే!" అన్నాడు రాందాసు.

"ఆ.! నెంబర్లు సరిగా పడితె పెశిడెంట్లూ సరిగా పడుత్తారు." అన్నాడు మాజీ.

"నెంబర్లు నిప్పులాటోల్లయినా తాళాలు వుప్పునీరులాటోల్లకిచ్చినే, తాగను బనికి రావు, తలకు బోసుకోనూ బనికిరావు."

"సర్లేవా. కానీ నీకత" మాజీ కూర్చుంటూ అన్నాడు.

"సరే ఆపాట, ఆడు వూర్లో సావుకోర్లందరి కాడికి తిరిగిండు. మా అయ్యకు మల్లే నేనూ గుర్రబగ్గీ తోలుకుంటాను. తలావో సెయ్యి ఎయ్యమని, బండి కొనిపెట్టమని అడిగిండు. సావుకార్లకి గుండెలు పగిలినయి. అసలే ఆవూరు వొచ్చేయి అద్దరేత్రిబళ్ళు. ఆటికిదొంగలబళ్ళు అని పేరు వుండనే వుంది. ఈడు రైలుకాడ్నుంచి వూల్లోకి మనుసుల్ని జేరేత్తాడా శవాల కుప్పలు పోగేత్తాడా అని అనుమానం వొచ్చింది. అందులో కొంత దిటవున్న సావుకోరు "ఒరే రావుడూ! నువుగుర్రబ్బగ్గి తోలటం ఏందిరా. రేపురా. ఇంకేదయినా సూద్దాం." అన్నాడు. ఆడ్నుంచీ మొదలైంది సావీ ఆడికత నువ్వు నమ్మవుగానీ - సావంతుడు రారాజై, మారాజై, సెంచురావుడు సెక్కురవర్తి యిండు."

"ఎట్లగంటావా? ఎలచ్చన్లొచ్చినయి. అంటే ఓట్లు అని అరదం. ఓటంటే ఆవూల్లో ఏంటో తెల్సునా!" అడిగాడు రాందాసు, ఎవర్నుంచీ సమాధానం లేకపోయేసరికి మళ్ళీ అతనే చెప్పుకోసాగాడు.

"కాగితం. రూపాయినోట్లనాకాయి తాతే అనుకో. అయితే ఈకాగితాలు తీసేసుకుని ఆ కాగితాలు ఇచ్చేడం. అయి పెబుత్వం గుద్దితే - ఇయి పెబలు గుద్దుతారు. ఎగస్పార్టీ వోల్లని కొంతమందిని ఎర్రమల అడవులకు తోలినారు,

"ఎందుకు?" బోర్రయ్య ప్రశ్నించాడు.

"ఆరి పిచ్చిసన్నాసీ! బెమ్మదేవుడి కూడా ఓటుంటే—అడెటేసేదీ - ఎవురికి తెలవదు. ఆకరికి ఆడిక్కూడ-ఎంపేతంటే తాగేసి, గుద్దేత్తారుగాబట్టి. అందుకని ఈడు మనోడు గాదనుకుంటే రాజావారి కోట లోనో రావచెంద్రాపురం కాలవలోనో తోసేత్తారు. ఎట్టా సేరదీసేరోగాని ఏపార్టీ వోళ్ళు ఈడ్ని, ఈ సెంగురావుడ్ని సేరదీసి ఓ వార్డు పై నామినేసను ఎయించినారు. ఇక జూసుకో నా సామిరంగా! ఈడిమీద నామినేశను ఎయ్యటానికిబంకినారు. ఎవరూ ముందుకు రాలే. పంచాయతీ నెంబరు గావాలో - పాణాలే గావాలో ఎల్చుకోమన్నారు. ఎగస్పార్టీ వోళ్ళు పాణాల మీదే మోజుపడినారు. ఈడు ఏకగ్రీవంగా ఎన్నికయిండు. సిట్టసివరకు సెంగురావుడి

ఓటే మెజార్టీ తీర్మానం ఓటు అయ్యేతలికి ఆడు పెశిడెంటుగిరీమీద మోజుపడిండు."

"అయితే చెంచురావుకు ఏకగ్రీవంగా ప్రెశిడెంటు అయినాడా?" చక్రవర్తి అడిగాడు,

"ఇనవేం. ఎనకటికో పంచాయితీలో ఆడదాన్ని నిలేసి ఆడితోనన్నా వుండు, ఆడి అన్నతోనన్నా వుండు, అంతేగాని అల్లరి సిల్లరి తిరుగుల్లు పనికిరావని తీర్పు చెప్పారు పెద్దమనుసులు. ఆడూ ఒద్దు, ఆడి అన్నావొద్దు. మరిదితో మరికాసిన్ని రోజులుంటానందంట. అట్టనే రెండుపార్టీలోల్లు కొట్టుకుని ఎనిమిది తలలు తెగినాక, ఎనభై మంది జైల్లకు పొయినాక సేసేదేవీలేక ఈడికి పెశిడెంటు పదవి కట్ట బెట్టిండ్రు; ఇగన రంగం సమితి ఎలచ్చన్లకు జేరింది. ముఠాలన్నాక ఆడా రెండు వుండాలిగదా. ఈడు ఏ ముఠాకూగాకుండ సమితి సింహాసనం ఎక్కాలని, ముఠా ఏదైనా పగ్గే అండగావాల. ఈడు లోపాయికారి. ఈ ముఠాతో మాట్లాడిండు. మీద పెప్పులే ఏయించుకున్నాడో, కేకరిచ్చే వుమ్ములే ఎయిచ్చుకున్నాడో, గుండు, గాడి దూరే గింపు తప్ప సకల అగమానాలూ పొయినా జేయించుకుని అవతల పార్టి వోళ్ళతో దూరి సకల సమ్మానాలూ జేయించుకుని ఈముఠాలో కాసిని వోట్లు, ఆముఠాలో కాసిని వోట్లూ జేర్చుకుని చిట్టసివరకు పొల్లారం సమితికి సెక్కర వర్తయి గూకున్నాడు."

"ఇయన్ని ఎట్టా ఒడించాడన్నా?" రాఘవులు,

"ఏంది రాగవులూ ఎదురుంగా మాజీని పెట్టుకుని మమ్మల్నడుగుతవు. అడ్నించీ కానీ. ఆడు ఏలిండు. ఒక్కో ఆపీసర్ని పిల్చేవోడు. ఈ రోడు ఎవురేసింగ్రడు? ఆడికి తెలవగపోతే మా మేసిత్రిరి కాడకొచ్చిగూకుని అన్ని తెల్సుకుని ఏయించాల. ఇట్టా తెల్సితెలియని ఎవ్వారాలు జేసిఆల్ల పాణం తీసి చివరికి పెశిడెంట్ల పాణాలికి ఆపీసర్ల బతుకులకి బమ్మ రాచ్చసుడైపోయాడు.

"వూరేమొగాని ఆడి ఏసం మాత్రం ఇచిత్రంగా మారిపోయింది. సీరు కావి గుడ్డలు, కిర్రుసెప్పులు, మెళ్ళోకంటె అట్నలుగుర్తు ఇట్నలుగురు ఈటెలు, కత్తులు, గండ్రగొడ్డళ్ళతో గార్డులకు మల్లే నడుత్తోంటే కారు సెడిపోయి నడుచుకుంటూ పోతున్న గవర్నరుగోరికి మల్లే వుండేవోడు ఈడిబీబత్సానికి తట్టుకోలేక ఓపాలి అందరూ కల్సి అవిస్వాస తీర్మానం పెడదవనుకన్నారు, అందరూ మీటింగాని కొచ్చి కూకున్నారు. ఈ యవ్వారం అంతా ఈడికి ముందే తెల్సు. మీటింగులో నుల్సోని సెంచురావుడు ఒకటి శెప్పిండు. "ఇదుగో, నాకీ మునుగులో ఎవ్వారం తెలీదు. నన్ను ఎవురోదించే సెయ్యాలని సూత్తన్నారంట. నేను పెశిడెంటుగా వుంటం ఇట్టం లేని వోళ్లెవరో మరియాదగా సేతులెత్తండి నరికవతలనూకుతాను." అన్నాడు. అంతే, ఆడి మీద అవిశ్వాసం అప్పుడు మల్లా కనబడలే. ఇగనానాట్నించి ఆడంటే అవిశ్వాసమూ లేదు; అయిట్టత అంతకన్నాలేదు."

"అది సరే. ఈసారి ఎలక్షన్లు ఎలా వుంటాయో నీ అంచనా చెప్పు రాందాసూ?" గోపాలచక్రవర్తి.

"ఏంది సామీ. నువ్వూ అట్టాగడుగుతావు. బిడ్డ పుట్టింక అంటే మొక్కట్లు మొగుడియా, మిండగాడియా తెలవ్వొచ్చు. అసలు బిడ్డకు బీజమే పడకపోతే ఎట్టా తెలవటం?" అన్నాడు రాందాసు నవ్వుతో. "అయినా మా జిల్లాలో ఎలచ్చన్లనుకున్న రెండుసార్లూ ఏకార్సన్లయినాయి" మళ్ళీ అన్నాడు.

ఆ రోజుకు సభ చాలించి అందరూ లేచారు ఒక్క చక్రవర్తి తప్ప. అతను లేవకపోవడాని క్కారణం అది అతనిల్లు కావటం.